

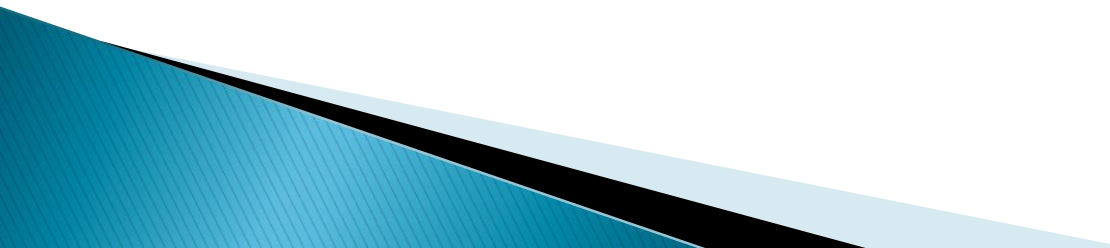
INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM

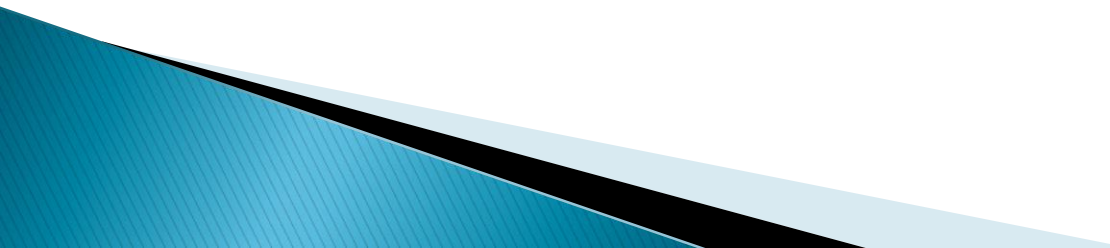
Mgr. Mária Štefková, PhD.
Štátny pedagogický ústav

Inklúzia

Termín „inclusion“ bol prijatý na konferencii UNESCO v Salamance v roku 1994 na podporu vzdelávania žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami v prirodzenom prostredí.

Inkluzívne vzdelávanie

- ▶ O inkluzívnej škole **prispôsobujúcej** sa deťom hovorí Lechta (2010, s.29), podľa ktorého sa žiaci v inkluzívnej škole nedelia na tých, ktorí majú špeciálne potreby a na tých, ktorí potreby nemajú, ale ide tu o **heterogénnu skupinu žiakov**, ktorí majú **rozličné individuálne potreby**.
-

Činitele diferencovaného vyučovania na podporu inkluzívneho vzdelávania

Žiak so zdravotným znevýhodnením	Učiteľ	Spolupráca	Obsah	Proces	Prostredie
<ul style="list-style-type: none"> • miera jeho postihnutia, narušenia • osobnostné predispozície • žiak so zdravotným znevýhodnením na 1. stupni • žiak so zdravotným znevýhodnením na 2. stupni 	<ul style="list-style-type: none"> • schopnosť identifikácie potrieb žiakov • flexibilita pri riešení zmien počas vyučovania • ďalšie vzdelávanie učiteľa • odbúranie byrokracie • finančná motivácia 	<ul style="list-style-type: none"> • tímová spolupráca: triedny učiteľ, všeobecný učiteľ, školský špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, výchovný poradca • 1. stupeň a 2. stupeň • materské školy • poradenské zariadenia • rodina • intaktný žiak a žiak so zdravotným znevýhodnením 	<ul style="list-style-type: none"> • kurikulum • redukcia učiva • redukcia požiadaviek na žiaka • odlišné učivo • štátny vzdelávací program • vzdelávací program pre žiakov so zdravotným znevýhodnením • špecifické predmety • štandardy • učebnice • pracovné zošity • IKT, prispôsobený softvér • testovanie 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálny prístup • IVVP • predĺžený čas • predĺžený výklad • skupinové vyučovanie • práca vo dvojiciach • rovesnícke vyučovanie • špecifické hodnotenie žiakov 	<ul style="list-style-type: none"> • pozitívna klíma v triede • počty žiakov v triedach • debarierizácia • podporný servis – školský špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, osobný asistent, tlmočník posunkovej reči • zariadenia výchovného poradenstva a prevencie • materiálno-technické vybavenie - nábytok, kompenzačné, didaktické pomôcky, IKT

Charakteristika žiaka so zdravotným znevýhodnením

- ▶ žiak so zdravotným znevýhodnením **druh jeho postihnutia a narušenia,**
- ▶ **osobnostné predispozície** žiaka so zdravotným znevýhodnením,
- ▶ žiak so zdravotným znevýhodnením **na 1. stupni ZŠ**
- ▶ žiak so zdravotným znevýhodnením **na 2. stupni ZŠ**
- ▶ podpora **rodiny**

OBSAH – kurikulum

- ▶ Individuálny výchovno–vzdelávací program (v Návrhu na prijatie dieťaťa a/žiaka so švvp)
- ▶ Štátny vzdelávací program
- ▶ Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením
- ▶ Špecifické predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

PROCES

- ▶ **diferencované vyučovanie**
- ▶ **individuálny prístup**
- ▶ **predĺžený čas na prácu**
- ▶ **predĺžený výklad**
- ▶ **skupinové vyučovanie**
- ▶ **kooperatívne učenie**
- ▶ **rovesnícke učenie**
- ▶ **kriteriálne hodnotenie**
- ▶ **doučovanie**

PROSTREDIE

- ▶ debarierizácia
- ▶ vytvorenie pozitívnej klímy
- ▶ počty žiakov v triedach
- ▶ spôsob sedenia v triede
- ▶ prítomnosť špeciálneho pedagóga na vyučovaní – spoluučenie
- ▶ vyučovanie so špeciálnym pedagógom mimo triedy (s jedným žiakom v skupinkách)
- ▶ asistent učiteľa
- ▶ osobný asistent
- ▶ tlmočník posunkovej reči
- ▶ doučovanie učiteľom
- ▶ IKT, materiálno–technické vybavenie, nábytok, kompenzačné, didaktické pomôcky,

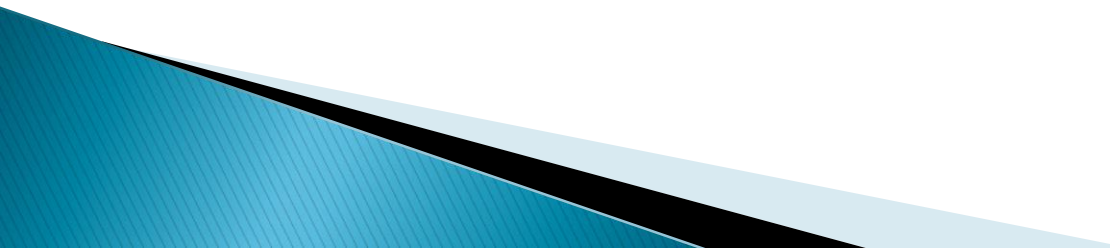
Zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (CŠPP ; CPPP a P)

- ▶ depistáž
- ▶ diagnostické vyšetrenia
- ▶ písomné odporúčanie na začlenenie žiaka (na spôsob vzdelávania)
- ▶ pomoc pri vypracovávaní IVVP (ak škola nemá školského špec. pedagóga)
- ▶ intervencia a stimulácia vývinu žiaka
- ▶ metodické usmerňovanie školských špec. ped., učiteľov
- ▶ odporúčania na odklad školskej dochádzky, zmenu vzdelávania žiaka
- ▶ návrh na kompenzačné pomôcky
- ▶ asistenta učiteľa ap.

Spolupráca

- ▶ **tímová spolupráca:**
- ▶ triedny učiteľ, všeobecný učiteľ, školský špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, výchovný poradca.
- ▶ 1. stupeň a materské školy,
- ▶ 1. stupeň a 2. stupeň ZŠ,
- ▶ zariadenia výchovného poradenstva a prevencie
- ▶ špeciálna škola
- ▶ intaktní žiaci a žiak so zdravotným znevýhodnením
- ▶ rodina

Učiteľ

- ▶ schopnosť **identifikácie potrieb žiakov**
 - ▶ **flexibilita** pri riešení zmien počas vyučovania
 - ▶ **empatia**
 - ▶ **ochota spolupracovať**
 - ▶ **základy špeciálnej pedagogiky a diferencovaného vyučovania**
-

Potreby učiteľov

- ▶ odbúranie byrokracie
- ▶ stanovenie jednoznačných pravidiel pri integrácii žiakov so zz
- ▶ zníženie celkového počtu žiakov v triedach
- ▶ zníženie počtu integrovaných žiakov
- ▶ finančné zvýhodnenie učiteľov pracujúcich žiakom so zz
- ▶ zabezpečiť pregraduálnu a postgraduálnu prípravu učiteľov

Odporúčania na úrovni štátu

- implementovať **politiku** špeciálneho vzdelávania založeného na teórii a praxi inkluzívneho vzdelávania a zabezpečiť rovnaký prístup všetkým žiakom so zz k inkluzívnemu vzdelávaniu
- vytvoriť **legislatívny rámec** noriem pre optimálnu integráciu žiakov so zz zabezpečiť **financovanie** s účelovým viazaním na **skvalitnenie integrácie žiakov so zz v bežných školách** i v zmysle **finančnej motivácie učiteľov**,
- uplatňovať **interdisciplinárnu kooperáciu** na úrovni regiónu medzi základnými školami, špeciálnymi školami, poradenskými zariadeniami, zdravotníckymi zariadeniami, úradmi práce na zabezpečenie komplexnej starostlivosti a podpore rodiny žiaka so zz
- vypracovať **ŠVP** s diferencovaným učivom aspoň na dvoch úrovniach
- **národné hodnotenia** – riešiť **právo žiakov so zz zúčastniť sa národných meraní** alebo **modifikovať testy** tak, aby zodpovedali **potrebám žiakov**
- vypracovať aspoň **dvojúrovňové testovanie**

Odporúčania Na úrovni školy

- budovať **filozofiu školy** v zmysle inkluzívneho vzdelávania, že „každý žiak je na škole vítaný“
- zriadiť efektívny **manažment riadenia školy** a **koordinácie zložiek** inkluzívneho vzdelávania a **tímových konzultácií**, aby každý z účastníkov inkluzívneho vzdelávania kompetentne vykonával svoju rolu
- podporovať **tímovú spoluprácu** všetkých zúčastnených na inkluzívnej podpore žiaka so zzz
- do ŠkVP implementovať **Plán zlepšovania inkluzívneho vzdelávania žiakov so zzz**, v ktorom budú stanovené ciele, ktoré chce škola dosiahnuť v záujme skvalitnenia vzdelávania žiakov so zzz
- zabezpečiť **systematické vzdelávanie** učiteľov s integrovanými žiakmi z oblasti špeciálnej pedagogiky, v kooperatívnych a interakčných metódach, tímovej spolupráci
- **zamestnávať školských špeciálnych pedagógov** a iných suportívnych odborných zamestnancov
- kooperovať a využívať odborný potenciál odborníkov z **poradenských zariadení – CŠPP, CPPP a P**

Odporúčania na úrovni triedy

- ▶ dať možnosť vzdelávania žiakov so zz v špecifických predmetoch
- ▶ v procese vyučovania uplatňovať IVVP pre všetkých žiakov so zz, individuálny prístup, predĺžený čas, individuálne vyučovanie, používať rôzne učebné štýly, skupinové vyučovanie, kooperatívne učenie, rovesnícke vyučovanie, tútoring, využívanie špeciálnopedagogických metód a zásad,
- ▶ efektívnosť vzdelávania zlepšiť cez IKT, kompenzačnými, didaktickými pomôckami
- ▶ vykonávať kriteriálne hodnotenie žiakov so zz, bez vzájomného porovnávania žiakov, preferovať slovné hodnotenie žiakov
- ▶ vytvárať pozitívnu vyučovaciu klímu priateľstva, vzájomnej pomoci, akceptácie, posilňovaním sociálnoemočnej adaptácie žiakov so zz a budovaním pozitívnych postojov k žiakom so zz a eliminovať nežiaduce správanie žiakov so zz podporou školských psychológov a liečebných pedagógov
- ▶ akcelerovať kognitívny vývin žiaka s podporou špeciálneho pedagóga, ktorý pracuje so žiakmi so zz individuálne mimo triedy alebo v spoluučení so všeobecným učiteľom
- ▶ zabezpečiť podporný servis pre učiteľov a žiakov so zz asistentom učiteľa a osobným asistentom, tlmočníkom posunkovej reči
- ▶ adaptovať fyzické prostredie triedy debarierizáciou, s optimálnym umiestnením žiaka v blízkosti učiteľa